

natar pe Paolo Poli, actor a cărui artă e ilustrată și prin fotografii din câteva roluri (ca de obicei, e la înălțime documentația iconografică a periodicului, asigurată de Ambrogio Paolinelli). Tot conducătorului revistei îi aparține și articolul de la rubrica „Dezbateri”, intitulat *Teatru de război*, pornind de la conflictul fratricid din Iugoslavia învecinată și invitându-i pe cititori la intervenții pe tema misiunii teatrului în timp de război. „Documentele Sipario” îi sunt dedicate lui Nino Besozzi, în cadrul unui „serial” urmărind să reconstituie ultima jumătate de secol (teatral) prin înfățișarea personalității câte unui mare actor. O masivă secțiune a numărului este dedicată „listării” (cu precizarea în detaliu a programului)

festivalurilor de teatru, muzică și balet din Italia, foarte abundente în această vară. În fine, două texte de teatru - *Patria Potestà* (*Patria Potestà*, în italiană, *Potestad*, în spaniolă) de argentinianul Eduard Pavlovsky, scrisă în 1985 și jucată în numeroase țări, și *Să-ți uii Tatăl* (*Dimenticare il Padre*) de italianul Angelo Mancuso, scrisă în 1999 și până acum inedită - încheie această apariție de vacanță (în Italia stagiunea se încheie mai devreme decât la noi) a revistei „Sipario”. O revistă care, prin calitatea conținutului, dar și a aspectului grafic, rămâne una dintre cele mai importante publicații europene de arta spectacolului.

A.G.

Estul care și-a pierdut nordul

George Banu a întreprins o analiză aprofundată a ofertei teatrale venite din estul Europei, pe care a publicat-o în numărul 64 al revistei sale „Alternatives Théâtrales”, sub titlul „Estul dezorientat”. Caietul, elegant și bogat ilustrat, începe și se încheie cu două abordări sintetice de finețe ale lui George Banu însuși. Prima, *Încercările libertății*, este un eseu sistematizator și explicativ al tendințelor actuale din teatrul est-european. El sesizează contradicția dintre dorința de sincronicitate modernistă și criza de identitate care se rezolvă în valorificarea tradițiilor vernaculare și în propunerile de teatru ritual. George Banu are poziția cea mai bună pentru a sesiza atât diferențele cât și confluentele. În Est, spune el, teatrul nu se putea sustrage imperativelor necesității, îndeosebi aceuia de a sprijini rezistența intelectuală, în timp ce în Vest teatrul nu interesează decât în măsura în care raportarea la real aduce cu sine o noutate în plan estetic. Analiza psihologiei regizorilor care au revenit să lucreze în țările lor după căderea comunismului este pătrunzătoare, cu distincții și nuanțări necesare. Observația că autoritatea regională în Est este contaminată de autoritarismul politic ar trebui completată cu aceea că tehnica spectacolelor propagandistice de masă a avut o influență până și asupra demersurilor teatrale „disidente”. Esul concludiv, *Iarna nemulțumirii noastre*, oferă o perspectivă îngrijorată asupra destinului teatrului, datând din

vremuri de restriște, când deschiderea revoluționară părea încă imposibilă. George Banu întreprinde o simpatică hermeneutică a „șopârelor”, analizează tehnica recursului la clasici și raporturile ambigue ale artistului cu Puterea.

Între aceste două eseuri sunt incluse numeroase intervenții, expuneri și puncte de vedere ale unor oameni de teatru din Est, precum și eteroclitice dialoguri Est-Vest. Împărțirea materialelor este oarecum derutantă. Perspectivele estice sunt grupate în două secțiuni distincte: *Opinii invitate* și *Vedere din interior*, cu toate că nu există diferențe de abordare. Aceasta sugerează o jenantă ierarhizare: primii au fost chemați să-și spună părerile, ultimii s-au aflat, chipurile, în treabă. Intervenițiile luate esticilor de către vestici sunt grupate sub titlul *Priviri din exterior*, cu toate că ele înregistrează doar părerile esticilor, interlocutorii vestici nefăcând altceva decât să le consemneze conștiincios, fără a amorsa vreun schimb real de idei. Oamenii de teatru din Est se autoanalizează cu dureroasă luciditate, care, o știm de la Camil Petrescu, declanșează drama. Ei compară „fără umilință și fără mândrie” calitatea înaltă a teatrului lor de altădată cu degingolada provocată de modificarea bruscă a criteriilor de evaluare. Cu toții sunt convinși de necesitatea reinventării fenomenului teatral, în condițiile unei noi înțelegeri a noțiunii de performanță, dar obsesia supraviețuirii de la o zi la alta și a conservării

formelor și formulelor îndrăgite le paralizază inițiativele radicale.

Lectura caietului este, cu excepția unor informații de detaliu, plicticoasă. Se deplânge la nesfârșit precaritatea financiară, se afirmă cu patos ba perfectă continuitate cu spiritul european, ba ireductibilele diferențe culturale, care ar avea darul să aducă, din Est, bătrânei Europe un *frisson nouveau*. Aerul de dare de seamă migăloasă, combinată cu cerere implicită de sponsorizare, arată mai puțin o „dezorientare” a Estului, cât o cantonare a lui în managerial. Puține schimburi de idei ridică dezbateră în zona conceptelor teatrale, preferându-se lamentarea în fața fenomenelor de degradare și dezgust față de servituțile economice. Esticii din volum se pretind niște intelectuali subțiri, defavorizați de capitalismul sălbatic, dar arată foarte pragmatici, atenți la cașcavalul din ciocul corbului și pricepuți să prindă cioara de pe gard, chiar fără să lase vrabia din mână. Nimeni nu neagă realitățile economice dure cu care se confruntă Estul, dar așa cum din bunele sentimente se face literatura proastă, din plângerile justificate se face eseistica plicticoasă.

Adrian Mihalache

